

На Немачкој је да изабере

Пише: Стратфор
четвртак, 28 јул 2011 14:31

(Стратфор, 26.7.2011)

Пре седамнаест месеци, СТРАТФОР је записао да је будућност Европе везана за процесе одлучивања у Немачкој. Кроз цео период после II Светског рата, остале европске земље су третирале Немачку као валов за сопствену исхрану, црпећи из ње (углавном финансијске) изворе за намиривање тежих проблема сопствених система. Све до последње деценије, већина Европљана, па чак и многи Немци, су сматрали да је кланица која је настала у II Светском рату, за то пружала потпуно оправдано право. Немци су дисциплиновано следили налоге других – а нарочито Француза и, само да потпомогну европску солидарност, потписивали чек за чеком.

Међутим, завршетком Хладног рата и поновним уједињењем Немачке, Немци су поново постали самосвесни ([stand up for themselves once again](#)). Може садашња финансијска криза Европе да буде компликована колико вам је воља, али - ако се изузму све приче о државним обвезницама, банкротима и трговини непоузданим кредитима, суштина остаје у овим трима тачкама:

-

Европа не може да функционише као јединствена творевина – осим у случају постојања неког ко је контролише.

-

Данас, Немачка је једина земља са довољно великом економијом и становништвом, која је у стању да то чини..

-

Цена те контроле је огромна, стална финансијска помоћ слабијим члановима ЕУ.

Оно што се одиграло од онда када је СТРАТФОР објавио “ [На Немачкој је да изабере](#) ”

[\[први део\]](#)

“, била је дебата о питању колико је ЕУ битна по интересе Немачке, и колико су Немци вољни да плате да одрже њену целину. Немци су својим одобрењем оног новог механизма за спасавање од 22. јула – у оквиру кога су Грци одмах добили 109 милијарди евра – показали који им избор одговара на то питање, и том њиховом одлуком Европа улази у једну нову еру.

Порекло Еврозоне

Темељи ЕУ су ударени током раних година после II Светског рата, али најбитнији догађај се одиграо 1992. године, потписивањем Мастрихтског Уговора. У том уговору, чланови ЕУ су се обавезали на заједничку валуту и монетарни систем, али су љубоморно задржали националне контроле пореске политике, финансија и банкарства. Били су вољни да деле капитал – али не и банке, не и пореску политику. Такође би имали заједничку валуту, али не би имали ниједан од [заједничких] политичких механизма који су неопходни за вођење економије. Једна од неизбежних последица тога је била да су како владе, тако и инвеститори претпостављали да ће подршка Немачке тој новој заједничкој валути бити безусловна и потпуна, и да ће Немачка подржати сваку владу [чланице ЕУ] која у потпуности учествује у имплементацији “Мастрихта”. Резултат тога је био да је капацитет слабијих чланова Еврозоне да позајмљују био драстично повећан. У Грчкој, на пример, током само једне деценије, разлика камата на државне обвезнице Грчке у поређењу са Немачком је опала са разлике од 18 процентних поена, на разлику од мање од 1 процентног поена. Конкретан пример: ономе ко је у Грчкој узео хипотекарни кредит у износу од 200.000 америчких долара, месечна отплата камате се смањила за 2.500 америчких долара.

Суочени са никада виђеном ниском ценом капитала, они делови Европе који вековима – а у неким случајевима ни миленијумима, нису били економски динамични, одједном су живнули: Ирска, Грчка, Иберијско полуострво и Јужна Италија – све су оне доживеле најјачи раст, какав генерацијама нису имале. Али – оне нису позајмљивале новац који је локално стваран; нису чак ни позајмљивале у складу са сопственим економским, доходовним, потенцијалом. Такво позајмљивање није било само питање [националних] влада. Локалне банке, које су [раније] нормално биле суочаване са високим ценама коштања капитала, сада су добиле приступ капиталу као и да им је сопствена централа била у Франкфурту и да су им муштерије све сами Немци. Јефтине кредити су преплавиле све углове Еврозоне. То је било као оно лудило [америчких] непоузданих хипотека – али на мултинационалном нивоу, и то славље није могло бити дугог века . Светска финансијска криза из 2008. године је принудила на прерачунавања широм света, па је тај процес у традиционално сиромашнијим деловима Европе на видело дана изнео „Мастрихтске“ кратке спојеве.

Међународни инвеститори су се од тада „прихватили“ тог проблема. Чим су схватили да нема директне повезаности између немачке владе и дугова Грчке, почели су поново, у складу са њеним способностима, да гледају на Грчку као на [само] Грчку. Камате на дугове Грчке су почеле поново да се дижу, и на свом врхунцу су превазишле чак и 16%. Да се сада вратимо на онај претходни пример грчког хипотекарног дужника: да би продужио своју хипотеку, “грчка кућа” га је сада почела месечно коштати 2.000 америчких долара више него да сада – што је упоредиво са периодом из средине 2000-их година. Банкрот не само да је претио, него је морао наступити сваког тренутка.

Привремено решење

Лако је видети зашто Немци нису једноставно поново потписали чек. Да су то учинили за Грчку (и остале), то би само значило слање још више пара у онај исти систем који је и проузроковао саму кризу. Ипак, упркос томе, Немци нису могли да једноставно пусте Грчку да пропадне. Упркос својим недостацима, овај систем који тренутно влада у Европи, поклатио је Немачкој економску моћ глобалног нивоа – а није коштао живота ниједног Немца. С обзиром на ужасе II Светског рата, то се није могло тек тако лакомислено одбацити. Ниједна земља Европе није имала толико користи од еврозоне, као што је то имала Немачка. За немачку елиту, еврозона је представљала лак начин да се постигне да Немачка постане од важности на глобалном нивоу, и то без потребе да се поново започне њено војно оживљавање, што би изазвало панику широм Европе и у ранијем СССР-у. Уједно – то је учинило и да се Немци обогате.

Али, просечни немачки гласач то није увиђао ([not obvious to the average German voter](#)). Са његове тачке гледишта, Немачка је већ троструко платила цену Европе: прво - тиме што је током целе историје ЕУ плаћала трошкове њених институција, друго – тиме што је сама платила цену поновног уједињења Немачке, и треће – тиме што је прихватила неповољни курс размене немачке марке у евро, док су се друге чланице ЕУ при том окористиле. Како би некако компензовала те своје жртве, Немачка је била принуђена да делимично укине и смањи нека социјална давања у оквиру своје омиљене “социјалне државе“, док су Грци (и остали) искористили прилику добијања немачких кредита да своја социјална давања повећају.

Пред Немачком је стајао нимало пријатан избор: Или ће дозволити да структура

На Немачкој је да изабере

Пише: Стратфор
четвртак, 28 јул 2011 14:31

претходних двеју генерација пропадне и да отпише могућност да Европа [ЕУ] постане велика сила, или да спасава еврозону прихватајући по два трилиона евра државних дугова које су сваке године чиниле владе држава еврозоне.

Оптерећени таквим тешким одлучивањем, Немци су првобитни проблем Грчке почетком 2010. решавали оклевајући (Germans dealt with the immediate Greek problem of early 2010 by dithering). Чак је и фонд за помоћ, познат под именом [European Financial Security Facility \(EFSF\)](#)

, био у најбољем случају само један привремени фластер на рану. Немачко руководство је морало да врши разне процене и планове ([balance messages and plans](#))

) док је одлучивао о томе шта стварно жели. Желели су да убеди остале државе еврозоне да Берлин још увек води бригу [о свему], да умире страхове инвеститора, као и да задовољавају велико и љутито биначко тело у сопственој земљи које је било противник акција спасавања. Уз толико разноврсних публика којима се треба обраћати истовремено – није нимало било изненађујуће да је Берлин изабрао субоптимално решење током целе те кризе.

То субоптимално решење је био EFSF – механизам спасавања дужника чије су државне обвезнице уживале државне гаранције здравих држава еврозоне, посебно Немачке. Захваљујући тим гаранцијама, EFSF је био у стању да прикупи средства на светском тржишту обвезница (EFSF was able to raise funds on the bond market) и да онда тај капитал - уз трампу за њихове [сопствене] програме штедње, пребаци државама у нужди. За разлику од ранијих институција ЕУ (на које Немци имају јак утицај), нови EFSF је под командом Немаца. Тај механизам није део разних ЕУ уговора – уместо тога, он је, уствари, приватна банка чији је директор Немац. Претходни EFSF јесте деловао као фластер, али се на крају показао као недовољан. Све што је постигао, била је куповина нешто времена - док се инвеститори не саберу и не схвате да чак и уз тај механизам спасавања, земље које су у нужди никада неће бити у стању да се извуку из својих огромних дугова. Ове државе су се током прве деценије евра до те мере преждерале јефтиним кредитима, да чак ни 273 милијарди евра у фонду за спасавање није било довољно. Та тема је током последњих недеља у Грчкој доспела до тачке кључања. Суочени са узалудношћу следећег решења које би само запушило нову рупу, Немци су најзад донели тешку одлуку.

Нови EFSF

Резултат је био: нови модел EFSF –а. По том новом систему, државе у невољи могу сада

– једино уз дозволу Немачке – да добију приступ потребном капиталу из тог фонда, а да немају потребу да се стално обраћају Савету министара ЕУ. Рок отплате свим тим EFSF дуговима је продужен од 7,5 година чак до 40 година, док је цена њиховог коштања срезана до оног нивоа уз који сам EFSF може да га прибави на међународном тржишту обвезница (сада је то 3.5%, што је далеко ниже од нивоа које то тржиште захтева од слабијих, па чак ни од неких не нарочито слабих држава). Сва већ постојеће дуговања, укључујући ту и постојеће EFSF програме, могу се репрограмирати по новим правилима. EFSF- у се даје могућност да на међународном тржишту обвезница купује државне дугове земаља за које се не могу наћи друге муштерије, па чак и да превентивно делује у случају ако прете неке следеће кризе, и то без потребе да претходно дође до споразума о неком следећем програму спасавања. Тај [нови] EFSF може чак и да даје кредите државама које желе да изврше унутрашња спасавања својих банкарских система. То је један огроман програм консолидације дугова како за приватни, тако и за јавни сектор. Како би добиле новац, државе у невољи треба само да ураде све оно што захтева Немачка – која управља тим фондом. Одлучивање се врши унутар тог фонда – а не на нивоу институција ЕУ.

У практичном смислу, ове промене ће изазвати настанак двеју ствари: Прво – у суштини се уклања било који потенцијални максимум износа новца који је EFSF у стању да прибави, елиминишући на тај начин бриге о томе да ли је фонд довољно напуњен. Технички посматрано, тај фонд још увек оперише са плафоном од 440 милијарди евра – али, сада кад су се Немци томе у потпуности посветили, та цифра је само једна техничка појединост (до сада је само оклевање Немачке узроковало да граница финансирања EFSF-а буде толико “ниска”).

Друго – све неотплаћене обвезнице држава у нужди, биће рефинансиране уз ниже каматне стопе и уз продужене рокове отплате, тако да неће преостати још много “грчких“, ни “португалских“ обвезница [на тржишту]. Под управом EFSF-а, сви ти дугови ће, у суштини, постати нове “еврообвезнице“, нова врста обвезница у Европи, на које ће слабе државе моћи да се потпуно ослоне – а које у потпуности контролише Немачка. Финансијска егзистенција држава које пате од финансијских проблема ће сада бити упакована у структуре EFSF-а. Прихватање помоћи од EFSF-а ће значити да се прихвата да се финансијска аутономија државе-дужника предаје у руке немачких команданата EFSF-а. За сада, то значи да се прихватају програми строге штедње сходно немачким плановима, али не постоје никаква ограничења Немцима да своје услове ограниче једино на оне чисто финансијско/пореске природе....

У практичном смислу, сада се отворило ново поглавље у историји ЕУ. Без обзира на претходне намере, Немачка је баш сада доживела важне догађаје у својим могућностима да утиче на остале чланице ЕУ – нарочито на оне које имају финансијске неприлике.

Немачка сада може лако да узурпира огромне пропорције [туђих] националних суверенитета. Уместо да [као што је првобитно било планирано – прим.прев.] ограничава геополитички потенцијал Немачке, ЕУ га сада ојачава; Немачка је сада на прагу да поново постане Велика сила. То не мора баш значити да непосредно следи поновно рађање Вермахта, али ипак поновна појаве Немачке [на позорници] нагони на радикално преосмишљавање архитектура Европе и Евроазије.

Реакције на Нову Европу

Свака држава ће на овај нови свет другачије реаговати. Французи су – како узбуђени, тако и ужаснути тиме што су Немци најзад прихватили да дају средства неопходна да ЕУ функционише, а ужаснути су тиме што је Берлин најзад пронашао начин да то учини тако да очува контролу Немачке над тим средствима. Французи схватају да губе– и то убрзано, контролу над Европом. Француска је пројектовала ЕУ са експлицитним циљем да обуздава моћ Немачке, тако да [Француској] никада више не буде нанета штета, а да то обуздавање даје потенцијал за подизање Француске на врхове. Сада је, пак, постао могућ сценарио ноћне море Француске: неограничена моћ Немачке.

Британци се осећају изузетно замишљени. Они су одувек били аутсајдери у ЕУ, а придружуили су се превасходно зато да би могли повремено да јој подмећу ногу. Сада, са Немачком која врши финансијску контролу изван и независно од структура ЕУ, оно [до сада] толико важно право вета В. Британије у ЕУ, постаје углавном бескорисно. Баш као што је Немцима потребна унутрашња национална дебата о њиховој улози у свету, Британцима је потребна национална дебата о њиховој улози у Европи. Онакве Европе која је била кавез за Немачку – више нема, а то значи да је Уједињено краљевство сада члан једне другачије организације, што може, али и не мора да буде сврсисходно.

Руси се осећају опортунистички. Одувек су били неповерљиви према ЕУ, јер је она – као и НАТО - формирана као организација бар делом зато да се Русији не даје приступа. Последњих година, ЕУ је поверавала своју спољну политику свакој чланици која се осећала погођена неком темом по конкретном питању. У многим случајевима – то су бивале државе, некадашњи сателити СССР-а у Централној Европи, а све оне су имале своје теме које су сматрале болним. Са Немачком, која се уздигла на положај вођства, Руси сада имају посла само са једном државом која доноси одлуке. Уз немачку потребу за природним гасом, и огромним капацитетом Русије за његов извоз, партнерство Немачка-Русија сада цвета. Није да Руси нису забринути око могућности велике моћи Немачке – њихове успомене на Велики отаџбински рат су још увек свеже и болне – али, сада је међу тим двома силама један појас од 12 држава. Можда билатерални односи

На Немачкој је да изабере

Пише: Стратфор
четвртак, 28 јул 2011 14:31

Русије са Немачком и нису савршени, али потребно је да се испише још неко ново поглавље историје пре но што Немци и Руси треба да се озбиљно узајамно забрину.

Оних 12 држава су укљештене између Немачке у успону и Русије која консолидује своју моћ (rising German and consolidating Russian power). Практично посматрано, Белорусија, Украјина и Молдавија су већ реинтегрисане у сферу Русије. Естонија, Литванија, Летонија, Пољска, Чешка република, Словачка, Мађарска, Румунија и Бугарска су се нашле под јачајућим утицајем Немачке, али се упињу да задрже своју независност. Маколико њих девет гајило неповерење према Русима и Немцима, данас немају неке алтернативе.

Тим „интермариум“ [\[1\]](#) државама, као и Француској, очигледно решење би било да се ставе под спозорство САД. Али, Американцима је пажња сада на другим странама и размишљају о свом новом периоду изолационизма. То присиљава оно деветоро да узму у обзир и неке друге, по њих мање привлачне опције. Оне би укључивале – између осталог, да се размисли о неком локалном “интермариум” савезу, који би у најбољем случају могао да изабере било Немачку или Русију и да [са једном од њих] преговара о даљим условима за себе. Француској се тај њен сценарио из ноћне море тек помаља на хоризонту – али за оних девет држава које су још само пре 22 године стењале под совјетским кнутом – то стоји директно и у центру пред њима.

Питер Зејхан, Марко Папић

Превод са енглеског: **Василије Клефтакис**

[\[1\]](#) Прим. прев.: После Првог светског рата, маршал Јозеф Пилсудски, диктатор обновљене Пољске, лансирао је план за федерацију држава између Балтичког, Црног и Јадранског мора (*Międzymorze* = *Међуморје* = *Intermarium*), под руководством никог другог до Пољске(?!), у коју би ушле, поред ње, балтичке државе, Финска, Белорусија, Украјина, Мађарска, Румунија, Југославија и Чехословачка. Тај план је био део његове геополитичке фикс-идеје, “Прометеизма” чији је коначни идеал био распарчавање и уништење Русије. Њему су се противиле чак и неке западне силе (са

На Немачкој је да изабере

Пише: Стратфор
четвртак, 28 јул 2011 14:31

изузетком, ког другог – него Француске, која га је подржала). Од свега, наравно, није остало ништа, осим оног назива “интермариум“, који се овде користи, и – наравно – подсвесне, вечите и дубоке мржње Пољске и Француске према Русији.